

فصل ششم : اسلام و ادیان آسمانی دیگر

از بین تمام ادیان دارای شریعت پیشین تنها سه دین توحیدی یهودیت، مسیحیت و اسلام باقی مانده است.

در بین این ادیان اختلافات عمیقی به چشم می خورد شامل مسائل اصلی مثل (خدا و معاد) می شود.

کثرت گرایی (پلورالیسم)

سؤال: در حالی که همه پیروان ادیان مختلف خود را بر حق می دانند آیا ما انسانها در مواجهه با پدیده تکثر ادیان می توانیم به دلخواه هر دین آسمانی را که خواستیم بپذیریم و از آن راه به خدا تقرب بجوئیم؟

کثرت گرایان معتقدند در حوزه ادیان تنها یک راه و یک شریعت واحد برای رسیدن به خداوند وجود ندارد.

مهرگرایی : حصر گرایان معتقدند به اینکه فقط و تنها یک دین انسان را به کمال واقعی

خویش می رساند و فقط یک صراط مستقیم وجود دارد.

مقدمه :

پایگاه فعلی ادیان الهی و ارتباط آنها با هم

از نظر قرآن کریم ادیان الهی با تمامی اختلافات و جلوه های تاریخ، دارای ماهیت واحدی هستند و ماهیت واقعی ادیان که بیانگر تعالیم همه پیامبران آسمانی است اسلام نامیده می شود.

تفاوت های میان ادیان

نکته : عمده این تفاوتها به مقتضیات و نیازهای زمان و ویژگیهای محیطی یا مکانی ادیان الهی باز می گردد.

در اهداف و ماهیت حقیقی ادیان تفاوتی وجود نداشته و ندارد.

آثار مکتوب و آساند به جای مانده از ادیان یهودیت و مسیحیت تا حدود بسیار زیادی دچار تحریف و خدشه شده‌اند و ما نمی‌توانیم به آنچه از ادیان یهودیت و مسیحیت به جای مانده استناد کنیم و آنها را معتبر بدانیم تنها کتاب قرآن است که تحریف نشده و دست نخورده باقی مانده است.

در ارتباط با معتبر بودن آثار بجای مانده از ادیان یهودیت و مسیحیت ما شاهد معتبر و موسیقی به تحریف‌ناپذیری آنها در دست نداریم.

عمره سؤالاتی که امروز در حوزه ادیان مطرح می‌شود ارتباط دارد با:

حق یا باطل بودن ادیان

کدام یک از ادیان امروزه می‌تواند تنها راه نجات بشریت باشند؟

دین در نظر غریبان چه معنا و مفهومی است؟

غریبان دین را مجموعه‌ای از دریافته‌ها و تجربیات روحی و عرفانی می‌دانند که فرد آنها را از طریق ریاضت و تلاشهای شخصی دریافت می‌کند و برای دیگران بازگو می‌کند. جان هیک «**رستگاری و سعادت انسان محصول رهایی انسان از خود محوری است**» مسیحیت امروزه سعادت بشری را عمدتاً در دنیا و نشئه اول زندگی انسانی جستجو می‌کند.

نظریه حصرگرایی

انصار گرایان معتقدند که : در هر دوره‌ای فقط یک راه برای رستگاری وجود دارد بنابراین پیروان سایر ادیان نمی‌توانند با ظهور پیامبر جدید بر دین خود باقی بمانند و به دین پیامبر جدید پاسخ ندهند.

حصر گرایان معتقدند :

تنها یک دین حق مطلق وجود دارد که تنها از طریق همان دین می توان رستگار شد.

انحصار گرایان دو دلیل عمده برای اثبات ادعای حصر گرایی دارند :

۱- ایمان و یقین واقعی در سایه شناخت به دست می آید.

۲- تنها در گرو فیض الهی انسان به رستگاری می رسد.

نظریه کثرت گرایی یا (پلورالیسم)

کثرت گرایان معتقدند : تمام ادیان آسمانی راه رستگاری برای بشریت را در خود

دارند و انسان می تواند با تمسک به هر کدام از راههایی که در مسیر معنویت

هستند به سعادت برسند.

سه عامل ظهور کثرت گرایی :

۱- پنگهای متماری

۲- گسترش مطالعات دین شناسی

۳- همزیستی ادیان مختلف در کشورهای غربی

دلایل اثبات پلورالیسم یا کثرت گرایی

۱- تنوع در تجربه های دینی

کثرت گرایان معتقدند که همه انسانها با واقعیت غایی مواجه می شوند و آن را در

قالب ذهن در زبان خویش می ریزند.

نتیجه گیری جان هیک از داستان تمثیلی فیل و مردان کور: همه آنان درست می فرمودند

اما فقط به یک جنبه اشاره میکردند و مقصود خود را در قالبهای بسیار ناقصی

بیان میکردند

دلایل اثبات پلورالیسم یا کثرت گرایی . ادامه دلیل اول

مولانا معتقد است اگر در دست هر کدام از نابینایان شمعی قرار داده شود هر کدام از آن افراد تصویر روشنی از فیل خواهند داشت.

اشکال افرادی مثل جان هیک این است که :

الف. می کوشند تا تجربه دینی را ملاک اعتقاد قرار دهند.

ب. نقش معرفت بخشی وحی را نادیده می گیرند.

وحی همان شمعی است که ما در دست انسانها قرار می دهیم که تعبیر مولانا از این قرار است :

در کف هر یک اگر شمعی ببری

اقتلاف از گفتشان بیرون شری

پشم سس همچون کف دست است و بس

نیست کف را بر همه او دسترس

پشم دریا دیگر است و کف دیگر

کف بول وز دیده دریا نگر

دلیل دوم : هدایت گری خدا شامل همه می شود

با توجه به هدایت گری خداوند نسبت به بندگان نمی توان گفت که اکثر انسانها در گمراهی اند و تنها عده کمی نجات پیدا کرده اند.

خداوند بنا ندارد که انسانها را به اجبار و اکراه و زور مؤمن و مهتدی گرداند.

دلیل سوم : تنوع فهم متون دینی

کثرت گرایان معتقدند : معانی ذاتاً مبهم و متکثرند و معانی واقعی وجود ندارد.

نظریه هرمنیوتیک :

هرمنیوتیست ها معتقدند به اینکه برای تفسیر یک متن پیش فرض ها و انگاره های ذهنی متفاوتی می تواند دخیل باشد.

رد دلیل دوم (تنوع در فهم متون دینی)

➤ کثرت گرایان با نگرش هرمنیوتیستی خود قایل به وجود تفاسیر مختلف از متون دینی هستند.

➤ کار مفسر این نیست که صورت های معنایی دیگری که هدف گوینده نبوده کشف کند.
➤ گوینده از بیان یک مطلب، یک قصه و منظور خاصی دارد و کار خواننده یا شنونده (مفسر) فهمیدن آن قصه و منظور است.

➤ همه ی متون در آسانی و سفتی فهم در یک سطح نیستند.

➤ همه ی متن ها هم نیازمند به فهم و تفسیر نیستند.

بعد تعلیمی دین الهی در انتقال شفاف مفاهیم و معانی مورد نظر خداوند به بشر است

شمول‌گرایی

نظریه سوم : دیگرگاه شمول‌گرایی

شمول‌گرایان می‌گویند مسلماً تنها یک دین حقیقی وجود دارد، با این حال سایر ادیان نیز تا اندازه‌ای دارای حقیقت هستند و راههای فرعی برای هدایت به حساب می‌آیند.

صورتهای مختلف شمول‌گرایی :

- شمول عفو
- شمول به دلیل حقایق
- شمول کفاره
- نسبیت در بهره‌مندی از حقیقت

معیارهایی برای ارزیابی ادیان

- ۱- تاریخ زندگی رهبران ادیان و بنیانگذاران ادیان مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد.
- ۲- ارزشهای انسانی که آن دین ارائه کرده مورد مطالعه قرار گیرد.
- ۳- سازگاری اصول جهان‌بینی یک دین با مبانی اعتقادی آن.
- ۴- توانایی نظام دینی در نشان دادن صدق و درستی‌اش.
- ۵- توانایی نظام دینی در حل تمامی معضلات و مشکلات و نه یک معضل خاص.
- ۶- عدم تعارض میان حقایق بنیادین نظام دینی با دست‌آوردهای علمی و عقلی بشر.
- ۷- توانایی نظام دینی در تضمین اعتبار و ثبات خویش.
- ۸- همسانی نظام دینی با ارزشها و مفاهیم اخلاقی - وجدانی بشر.

نتیجه گیری :

- نکته ۱ .** خداوند در هدایت افراد بشر هیچگونه اجباری را به کار نمی برد. و دعوت به حق باید بر اساس حکمت و بصیرت باشد نه به زور قدرت.
- به دلیل عقلی و نقلی اسلام کامل ترین و آخرین دین الهی است که نسخه مکتوب آن (قرآن کریم) از گزند هر گونه تحریفی مصون مانده است.
- نکته ۲ .** تاریخ و سیره پیامبر اسلام و اهل بیت نیز تا حد بسیار معقول و منطقی به طور صحیح به دست ما رسیده که حاصل اجتهاد و تلاش علمای شیعه را در این زمینه شاهد هستیم.
- نکته ۳ .** اساساً قرآن کریم بنا را بر رعایت مدارا میان ادیان نهاده است.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.